

ВІДНОСИНИ МІЖ ЄС ТА УКРАЇНОЮ У ФАКТАХ ТА ЦИФРАХ

Україна – пріоритетний партнер Європейського Союзу (ЄС). ЄС підтримує Україну в забезпеченні стабільного, процвітаючого та демократичного майбутнього для її громадян, а також займає непохитну позицію в підтримці її незалежності, територіальної цілісності та суверенітету. **Угода про асоціацію та глибоку й всеосяжну зону вільної торгівлі (ГВЗВТ),** підписана у 2014 році, є основним інструментом зближення України та Євросоюзу, сприяючи розвитку тісніших політичних відносин, сильніших економічних взаємозв'язків та поважного ставлення до спільних цінностей. Україна продовжує реалізовувати **амбіційну програму реформ** з метою стимулювання економічного зростання та покращення рівня життя її громадян. До пріоритетних реформ належать: протидія корупції, реформування судової системи, конституційна та виборча реформи, покращення бізнес-клімату й підвищення рівня енергоефективності, а також реформа державного управління та децентралізація. З 2014 року ЄС та фінансові інституції виділили понад 15 млрд євро у вигляді грантів та кредитів з метою підтримки реформ, висунувши умову щодо забезпечення їхнього прогресу.

ЕКОНОМІКА

- ✓ Угода про асоціацію та глибоку й всеосяжну зону вільної торгівлі (ГВЗВТ) набула чинності 1 вересня 2017 року. Деякі її частини почали попередньо застосовуватися з 1 листопада 2014 року, а положення про ГВЗВТ – з 1 січня 2016 року. **Положення про ГВЗВТ є важливою віхою в розвитку двосторонньої торгівлі та пропонують нові економічні можливості для обох сторін.**
- ✓ Угода про асоціацію запускає реформу законодавчої бази України, метою якої є приведення законодавства у відповідність із нормативно-правовими актами ЄС. Ця **реформа покращить загальний бізнес-клімат в Україні,** в тому числі через боротьбу з корупцією.
- ✓ **Українські підприємства отримують привілейований доступ** до найбільшого єдиного ринку у світі. Підприємства ЄС можуть отримувати вигоду від полегшеного доступу до українського ринку та налагодити нові відносини з постачальниками й партнерами.
- ✓ Положення про ГВЗВТ забезпечили **безперервне зростання двосторонньої торгівлі** між ЄС та Україною з моменту їхнього попереднього застосування. У 2019 році обсяги такої торгівлі становили 43,3 млрд євро. ЄС зміцнив свої позиції **найбільшого торговельного партнера** України. Наразі його частка в зовнішній торгівлі України становить 40%.
- ✓ Розвиток приватного сектору, зокрема малих та середніх підприємств (МСП) **підтримується в рамках спеціальних програм** та ініціативи «EU4Business».
- ✓ З 2014 року ЄС виділив понад 205 млн євро для **інвестицій у розвиток транспорту, муніципальної інфраструктури та енергоефективності,** а також для **кредитування МСП,** у тому числі у місцевій валюті.

УПРАВЛІННЯ

- ✓ **ЄС мобілізував широкомасштабну підтримку для України в галузі реформи державного управління** через програми щодо: протидії корупції (EUACI), верховенства права («ПРАВО-Justice»), реформи державного управління (EU4PAR), управління державними фінансами (EU4PFM) та децентралізації («U-LEAD з Європою»). Їхній загальний бюджет становить понад 300 млн євро.
- ✓ Програма ЄС «U-LEAD з Європою» спрямована на **покращення прозорості дій та підзвітності місцевих і регіональних органів державної влади** та посилення їхнього потенціалу щодо надання покращених послуг. Загальний бюджет – 130 млн євро.
- ✓ ЄС продовжує **підтримувати антикорупційні установи** через виділення загалом 30 млн євро. Додаткову підтримку було надано через організації громадянського суспільства.
- ✓ ЄС також виділив 25 млн євро для **підтримки цифрової трансформації** в Україні, в тому числі електронного урядування, кібербезпеки та впровадження положень телекомунікаційного розділу Угоди про асоціацію та ГВЗВТ. Окрім цього, було надано підтримку через регіональні ініціативи Східного партнерства. Консультативна місія ЄС з реформування сектору цивільної безпеки в Україні (КМЕС в Україні) підтримує **реформування сектору цивільної безпеки.**

СУСПІЛЬСТВО

- ✓ **Безвізовий режим для українських громадян**, які мають біометричні паспорти, набув чинності в червні 2017 року.
- ✓ У третьому звіті в рамках механізму призупинення безвізового режиму, опублікованому 10 липня цього року, зазначається, що Україна продовжує виконувати **критерії лібералізації візового режиму**. У звіті окреслено декілька рекомендацій, у тому числі щодо необхідності забезпечення сталих результатів, зокрема стосовно боротьби з корупцією та організованою злочинністю, а також щодо вжиття невідкладних заходів стосовно вирішення питань нелегальної міграції.
- ✓ Україна є одним із найбільших бенефіціарів програми Erasmus+ в регіоні Східного партнерства. Більш ніж 9000 українських та близько 4000 європейських **студентів і викладачів скористалися можливостями академічних обмінів Erasmus+**.
- ✓ Професійні, культурні та **молодіжні обміни, співпраця між спеціалістами в галузі культури**, а також участь України в програмах ЄС, підтримуються в рамках програми «Дім Європи» (18 млн євро). ЄС також надає 53 млн євро для підтримки **модернізації системи професійної освіти й навчання та середньої освіти**, а також переміщених університетів на сході України. Окрім цього, ЄС виділяє 2 млн євро на покращення викладання української мови як другої мови серед національних меншин.
- ✓ З 2014 року ЄС виділив близько 80 млн євро на цільову **підтримку громадянського суспільства України**.
- ✓ Україна бере участь у програмі «Горизонт 2020», Програмі наукових досліджень та навчання Євратом та програмі «Креативна Європа», а також підписала Угоду про співпрацю за програмою Copernicus. На сьогоднішній день бенефіціари української програми «Горизонт 2020» отримали гранти на загальну суму 36,11 млн євро.

ДОВКІЛЛЯ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ

- ✓ **Безпека енергопостачання** є ключовою сферою, яку ЄС продовжує підтримувати. У 2019 році Європейська Комісія посприяла укладенню нової угоди щодо схеми транзиту газу через Україну. Угода, підписана строком на п'ять років, забезпечить стабільність поставок та транзиту.
- ✓ ЄС значно сприяє діяльності **Фонду енергоефективності України** (104 млн євро) та підтримує підвищення обізнаності громадськості щодо інвестицій у галузі енергоефективності.
- ✓ Через інструменти двосторонньої та регіональної співпраці, ЄС продовжує підтримувати реформування ринку газу та електроенергії. У 2016 році він підтримав створення **незалежного регуляторного органу в галузі енергетики**, а пізніше – ухвалення нового законодавства у сферах газу, електроенергії та відновлюваної енергії.
- ✓ В цілях **поступової інтеграції України з енергетичним ринком ЄС**, Україна та Євросоюз оновили додаток щодо енергетики в Угоді про асоціацію.
- ✓ У тісній співпраці з партнерами та фінансовими інституціями, ЄС сприяє **модернізації газотранспортної та електроенергетичної системи України**.
- ✓ ЄС є найбільшим провайдером фінансової підтримки щодо створення нового **безпечного конфайнменту Чорнобильської атомної електростанції**.
- ✓ ЄС підтримує реалізацію **амбіційного порядку денного щодо транспортного розвитку**, сприяючи впровадженню Угоди про асоціацію та ГВЗВТ і прагнучи забезпечити ефективну, безпечну та сталу транспортну систему.
- ✓ З метою **покращення транспортної системи та логістики** в регіоні Східного партнерства, ЄС впроваджує Індикативний план дій щодо інвестування у Транс'європейську транспортну мережу (TEN-T). Він використовується для координування майбутніх інвестицій в цілях завершення розширеної основної мережі TEN-T до 2030 року, а також задля просування **діджиталізації та декарбонізації транспорту**.
- ✓ ЄС покращує безпеку дорожнього руху через низку заходів, у тому числі через створення **Регіональної обсерваторії безпеки дорожнього руху** Східного партнерства, розробку та впровадження національної стратегії щодо безпеки дорожнього руху, покращення інфраструктури всередині та за межами міст, а також через розвиток інтелектуальних транспортних систем.

ЄС ПІДТРИМУЄ УКРАЇНУ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19

Європейський Союз оперативно відреагував на нагальні потреби країн Східного партнерства під час пандемії COVID-19. У рамках підходу «Єдина команда Європи» («Team Europe») ЄС мобілізував амбіційний пакет підтримки у розмірі понад **980 млн євро**, щоб допомогти забезпечити нагальні потреби, підтримати сектор охорони здоров'я та посприяти соціальному й економічному відновленню шести країн.

У рамках цих дій ЄС мобілізує спеціальний пакет заходів реагування на пандемію COVID-19 на суму **190 млн євро**, в якому використано в поєднанні наявне та нове фінансування:

- **Посилення реагування на надзвичайні ситуації** – У співпраці з ВООЗ та іншими агенціями ООН, ЄС постачає вироби медичного призначення, набори для тестування, маски, захисні окуляри, медичні халати, захисні костюми та інші засоби, а також забезпечує навчання медичного та лабораторного персоналу.
- **Посилення сектору охорони здоров'я** – Спільно з Європейським центром профілактики та контролю захворювань, ЄС допомагає Україні отримувати підтримку щодо оцінювання, розвитку потенціалу, навчання персоналу та модернізації системи охорони здоров'я й державних епідеміологічних служб.

✓ ПІДТРИМКА СОЦІАЛЬНОГО ТА ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ

- **ЄС надає** надзвичайні гранти вразливим групам населення та людям похилого віку.
- Просування та виділення грантів у галузі креативності в режимі онлайн у рамках програми «Дім Європи» допомагає в **боротьбі з дезінформацією, пов'язаною з COVID-19**.
- **ЄС також підтримує МСП і невеликі фермерські господарства** та забезпечує для них доступ до грантів, кредитів та бізнес-консультацій у рамках ініціативи **EU4Business**.
- Особливі зусилля докладаються для **посилення стійкості півдня та сходу України**, що постраждали від конфлікту та дестабілізації, а тепер і від пандемії. Окрім цього, ЄС надає гуманітарну допомогу для людей з обох боків лінії розмежування, в тому числі забезпечення медичними виробами першої необхідності та засобами індивідуального захисту, проведення інформаційних кампаній та посилення продовольчої допомоги.
- Також Україна отримує доступ до 1,2 млрд євро у вигляді позик у рамках нової надзвичайної програми **макрофінансової допомоги** ЄС на дуже вигідних умовах, щоб забезпечити нагальні та невідкладні потреби щодо фінансування.

У ФОКУСІ УВАГИ: прикладі наданої допомоги

Спільно з ВООЗ, забезпечення медичними виробами лікарень та співробітників служб, що перебувають на передовій боротьби з пандемією, зокрема:

100 наборів засобів індивідуального захисту для бригаад швидкої медичної допомоги, а також

100 пластикових захисних екранів для обличчя для медичного персоналу в Донецькій та Луганській областях;

надання понад **100** кисневих концентраторів, що дозволяє більш ніж 44 лікарням на передовій допомогти пацієнтам одужати після важких випадків COVID-19;

надання **10000** хірургічних масок, **2550** респіраторів типу FFP2, **6000** пар рукавичок, понад **100** літрів антисептику, **386** захисних екранів для обличчя та **45** безконтактних термометрів для Державної прикордонної служби та Державної міграційної служби України через Міжнародну організацію з міграції.

Забезпечення захисних наборів («скриньок здоров'я») для **936** об'єднаних територіальних громад сіл та невеликих міст через проєкт U-LEAD, організація інформаційних заходів, орієнтованих на понад **2411** лідерів та спеціалістів на місцевому рівні.

Забезпечення харчових продуктів та медичних виробів для понад **300** сімей вразливих категорій населення в Рівному та Харкові.

Забезпечення понад **4000** наборів харчових продуктів для людей похилого віку, що потребують допомоги, в Києві, Львові та Дніпрі.

Надання допомоги **малому бізнесу** на сході України в переході в **режим онлайн**.

Окрім цього, ЄС запросив Україну долучитися як спостерігач до **Комітету з питань безпеки здоров'я ЄС**, який забезпечує координування заходів та обмін передовим досвідом та інформацією щодо серйозних трансграничних загроз для здоров'я відповідно до законодавства ЄС у цій галузі. Україні також було надано доступ до **Системи раннього попередження та реагування**, створеної в рамках такого ж законодавства, яка передбачає поінформування про загрози та заходи у сфері охорони здоров'я. Ці рішення відображають статус України як пріоритетного партнера ЄС та є потужним сигналом, що свідчить про тісну співпрацю у боротьбі з пандемією COVID-19.

Завдяки участі в програмі «Горизонт 2020» Україна також долучилася до Плану дій «ERA vs CORONA» (Європейський дослідницький простір проти коронавірусу) та отримала доступ до декількох етапів конкурсів, пов'язаних із COVID-19, у рамках програми «Горизонт 2020», що охоплюють широкий спектр секторів: від медичних досліджень до соціальних наслідків пандемії.

У ЦИФРАХ

З червня 2017 року громадяни України здійснили близько

50 млн

поїздок до країн ЄС.

Обсяги двосторонньої торгівлі між ЄС та Україною зросли на

65%

із січня 2016 року.

ЄС, разом зі своїми країнами-членами, є найбільшим донором гуманітарної допомоги для сходу України:

154,8 млн євро

фінансової допомоги для найбільш вразливих груп населення, що постраждали внаслідок конфлікту.

З 2014 року ЄС виділив понад

15 млрд євро

з метою підтримки процесу реформ в Україні.

ПІДТРИМКА ЄС СУВЕРЕНІТЕТУ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ЦІЛІСНОСТІ УКРАЇНИ

ЄС залишається непохитним у своїй прихильності до суверенітету та територіальної цілісності України. ЄС рішуче засуджує незаконну анексію Криму та міста Севастополь Російською Федерацією та продовжує засуджувати це порушення міжнародного права. ЄС ухвалив **жорстку політику невизнання** такої анексії, наслідком чого стало запровадження суттєвих санкційних заходів, що включають дипломатичні заходи, заморожування активів, заборону на в'їзд, а також значні обмеження на економічні обміни з анексованою територією.

ЄС рішуче підтримує зусилля, спрямовані на забезпечення мирного та сталого вирішення конфлікту на сході України. Він підтримує дипломатичні зусилля Нормандського формату, Тристоронньої контактної групи та ОБСЄ. **Підхід ЄС полягає в поєднанні тиску через обмежувальні заходи та дипломатичних зусиль і постійного діалогу.**

Указ Росії від квітня 2019 року, що передбачає спрощене видання російських паспортів жителям самопроголошених сепаратистських формувань на сході України, став ще одним нападом на суверенітет України. Це також суперечить цілям та положенням Мінських угод. 1 жовтня 2019 року ЄС опублікував керівні вказівки для своїх країн-членів щодо опрацювання заявок на візу від жителів цих територій, у тому числі щодо невизнання паспортів. Перші дипломатичні обмеження щодо Росії було накладено лідерами ЄС у березні 2014 року, коли також було накладено санкції проти осіб, відповідальних за дії, спрямовані проти територіальної цілісності, суверенітету та незалежності України. В липні та вересні 2014 року було оголошено про запровадження економічних санкцій проти Росії. Термін їхньої дії залишається прив'язаним до повного виконання Мінських угод.

Обмежувальні заходи ЄС постійно переглядаються.

Реагуючи на конфлікт на сході України та внутрішні переміщення громадян, ЄС надає гуманітарну допомогу, допомогу на відновлення інфраструктури та зростаючу допомогу в цілях розвитку. Це включає гуманітарну допомогу в розмірі 154,8 млн євро та проекти щодо розмінування, психосоціальної підтримки, а також підтримки Спеціальної моніторингової місії (СММ) ОБСЄ. ЄС та його держави-члени здійснюють найбільший внесок у діяльність СММ ОБСЄ, яка стежить за виконанням Мінських угод. **Програма «Підтримка Євросоюзом сходу України»** з бюджетом у розмірі 50 млн євро підтримує реалізацію реформ на територіях Донецької та Луганської областей, що постраждали внаслідок конфлікту.

ЄС також посилює **підтримку для регіону Азовського моря** з метою послаблення впливу на місцеву економіку та громади, який спричинили дестабілізуючі дії Росії в Азовському морі та конфлікт. Така підтримка включає: відкриття офісу програми ЄС у Маріуполі; покращення сполученості, в тому числі проведення техніко-економічних досліджень щодо проектів з відновлення дорожніх та залізничних сполучень, у співпраці з міжнародними фінансовими інституціями; а також виділення додаткових 10 млн євро для діючої програми «Підтримка Євросоюзом сходу України». **Додаткові 5 млн євро** було виділено для доступного кредитування (у місцевій валюті) малих підприємств, і 6 млн євро було надано на розмінування та психологічну допомогу, а також на реінтеграцію ветеранів конфлікту на сході України (2 млн євро). Європейські фінансові інституції також спрямовують інвестиції в регіони, що постраждали від конфлікту; Європейський інвестиційний банк надав пакет у розмірі 200 млн євро для раннього відновлення маломасштабної пошкодженої інфраструктури.